

Nurullah Ataç: 21 Ağustos 1898 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen Nurullah Ataç, J. von Hammer'in Osmanlı Devleti Tarihi adlı eserini Türkçeye çevirmesiyle tanınan Mehmet Ata Bey'in oğludur. Asıl adı Ali Nurullah Ata'dır. İlkokuldan sonra 4 yıl Galatasaray Lisesinde öğrenim görür. Öğrenimini tamamlamak ve Fransızca öğrenmek için İsviçre'ye gider. Babasının ölümünün ardından 1919'da Türkiye'ye döner.

Ataç, Türkiye'ye döndükten sonra değişik görev ve memurluklarda bulunur. 18 Eylül 1921'den 4 Ocak 1338'e kadar Nişantaşı Lisesinde Fransızca öğretmeni olarak görev yapar. Daha sonra 5 Ocak 1922'de Vefa Sultanisinde Fransızca öğretmeni olarak göreve başlar ve 30 Ağustos 1922'ye kadar bu görevde kalır. Bu tarihten 14 Ekim 1922'ye değin İstanbul Sultanisi Fransızca öğretmenliği görevini yürütür. 1 Şubat 1923'te Nişantaşı ve Üsküdar Liseleri Fransızca öğretmenliğine atanır. 23 Eylül 1923 ve 30 Ekim 1923 tarihleri arasında İstanbul ve Vefa liselerinde öğretmenlik yapar. 17 Şubat 1924'te Adana Lisesi Edebiyat öğretmenliğine atanır ve 31 Ağustos 1924'e kadar bu görevde kalır. 1 Eylül 1925'te Ticaret Müdüriyet-i Umumiyesi mütercimliğine başlar. 30 Haziran 1926'ya kadar bu görevde kalan Ataç, 1 Temmuz 1926'da Mukavelât-ı Ticariye Tetkik Dairesi Heyet-i Tahririye Müdürlüğüne geçer ve 11 Ekim 1926'ya kadar bu görevini sürdürür.

11 Ekim 1926'da tekrar Maarif Vekâletine geçer ve 30 Ağustos 1927'ye kadar Talim ve Terbiye Dairesi Fransızca mütercimliği görevini yerine getirir. 31 Mayıs 1945 tarihine kadar çeşitli okullarda öğretmenlik yapan Ataç, son resmî görevi olan cumhurbaşkanlığı mütercimi olarak 7 Şubat 1952'de emekli olur. Emekli olduktan sonra sadece yazı yazar ve çeviriler yapar. Ataç 20 Aralık 1949'da Türk Dil Kurumuna üye olur, 11 Şubat 1951'de Yönetim Kuruluna girer ve Yayın Kolu başkanı olarak görev alır. 1951-1957 yılları arasında ölümüne kadar Türk Dili dergisini yönetir. Türk Dili dergisinin "Dergiler Arasında" sayfalarını yazar.

İlk eserleri Dergâh'ta yayımlanan Ataç çeşitli dergi ve gazetelerde birçok deneme, eleştiri kaleme alır. Eserlerinin ve yazarlarının bir kısmında farklı müstear isimler kullanır. Millî Eğitim Bakanlığı Dünya Edebiyatından Tercüme Serisi ve Fransız Klasikleri çevirilerinde Sabiha Yağızlar; Tan gazetesindeki yazılarında Ahfeş, Ulus'taki yazıları için ise Süha Kavafoğlu ve Kavafoğlu isimlerini kullanır.

Aynı zamanda çeviriler de yapan Ataç, Fransız edebiyatından 24, Rus edebiyatından 2, İskandinav edebiyatından 2, Eski Yunan klasiklerinden 5, Latin klasiklerinden 20 eser çevirmiştir.

Eşi Leman Ataç 1955'te, kendisi de 17 Mayıs 1957 tarihinde hayatını kaybeder. Ataç'ın, Meral Tolluoğlu adlı bir kızı vardır.

Nurullah Ataç'la ilgili çeşitli dergilerde, kitaplarda birçok yazı yayımlanmıştır. Tahir Alangu Ataç'a Saygı (1959) adlı bir kitap hazırlar. Yazarı çeşitli yönlerden inceleyen, dil üzerine söyleşilerini derleyen, ayrıca Nurullah Ataç bibliyog-

rafyası veren, Hikmet Dizdaroğlu ve Sami N. Özerdim tarafından hazırlanan bir monografi, Ataç (1962) Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanır. Yılmaz Çolpan imzalı Ataç'ın Sözcükleri (1963) ve Ölümünün 10. Yılında Ataç'ı Anış (1968) yine Türk Dil Kurumu yayınlarından çıkar. Metin And, Ataç Tiyatro'da (1963) adlı eserde Ataç'ı tiyatro eleştirmenliği yönünden inceler. Asım Bezirci, Nurullah Ataç (1968) kitabıyla yazarı eleştiri anlayışı bakımından inceler ve eleştiri üzerine yazılarından bir derleme yapar. Mehmet Salihlioğlu Ataç'la Gelen (1968) adlı bir inceleme hazırlar. Yazarın kızı Meral Tolluoğlu babasıyla ilgili anılarını Babam Nurullah Ataç (1980) adlı kitapta toplar.

Nurullah Ataç'ın Eserleri

Nurullah Ataç'ın bütün eserleri Varlık Yayınları tarafından yayımlandı. Bütün eserleri yeniden Yapı Kredi Yayınları'nda basılıyor.

Günlerin Getirdiği (1946): Dil, edebiyat ve günlük meseleler hakkında yazdığı ve yayımladığı çeşitli yazılarından bir derlemedir. Ahmet Haşim ve Yahya Kemal ile ilgili görüşlerini, izlenimlerini; tercüme hakkındaki düşüncelerini yansıtan yazılarını da burada toplar.

Karalama Defteri (1952): Ataç'ın deneme ve eleştiri yazılarını derlediği 2. kitabıdır. Sanat, edebiyat, dil, ölçü, çeşitli türler ve bazı edebiyatçılar üzerine yayımladığı 34 yazısını bu kitapta toplamıştır.

Günce (1960): Ataç'ın 1953-1957 yılları arasında tuttuğu günlüklerin tamamı iki cilt halinde toplanmıştır. 1953-1955 yılları arası 1. ciltte, 1956-1957 yılları arası 2. ciltte toplanmıştır. Edebiyat, kültür başta olmak üzere, çeşitli günlük meselelerden bahseder.

Ataç'ın çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanmış olduğu yazılarının bir araya toplandığı diğer kitaplar: *Sözden Söze* (1952); *Ararken* (1954); *Diyelim* (1954); *Söz Arasında* (1957); *Okuruma Mektuplar* (1958); *Prospero ile Caliban* (1961); *Söyleşiler / Dil Üzerine* (1962); *Söyleşiler* (1964).

Semih TOPSAKAL